

слисанъ по случай болестъта си, последниятъ поканилъ при себе си св. Никона отъ Спарта. Никонъ се явилъ, излѣкувалъ стратега и при това още му донесълъ вестъ, че българитъ се върнали вече на северъ⁹.

Между трофеитъ отъ тоя походъ въ Елада се намирали мощитъ на св. Ахилея, които Самуилъ заповѣдалъ да се пренесатъ отъ Лариса въ новата му резиденция, която той премѣстилъ отъ Воденъ въ Прѣспа.

Градътъ Прѣспа, името на който и до день днешенъ е запазено въ названието на езерото и областъта, вече не съществува. Въ горното езеро се намира скалистъ островъ, близо единъ километъръ ширина, който се издига до 20 метра надъ водата и който и сега още се нарича *градъ* или *градище*. Тукъ именно билъ дворецътъ на Самуила. На южния край на острова се намира малкъ заливъ, който се именува *Врата*; навътре се виждатъ развалини отъ четири църкви и две здания; има и надписи, както предполагатъ, гръцки. Недалечъ отъ тамъ има втори, сжщо таквъ стрѣменъ островъ *Мали-градъ*, сжщо съ развалини отъ църкви¹⁰). На трети плодороденъ островъ, който и сега се именува *Ахилъ*, били погребани смъртнитъ останки на св. Ахилея въ единъ посветенъ нему манастиръ.

Резиденцията, обаче, не останала дълго време на острова. Самуилъ се преселилъ по-нататкъ въ очарователната *Охрида*, дето и сега още се издигатъ развалини отъ две кули надъ града и надъ великолепно езеро. По разпореждане на Самуила околнитъ блатъ били изсушени чрезъ многобройни канали, които се изливали въ Дринъ¹¹.

Императоръ Василий билъ твърде много заетъ съ работитъ на изтокъ, та не билъ въ състояние да се противи на Самуиловитъ успѣхи. Едва на десетата година отъ своето царуване (986) той предприелъ единъ походъ, чийто подробности ние добре знаемъ отъ гръцки, арменски и арабски извори¹². Главниятъ свидетелъ Левъ Дяконъ лично участвувалъ въ тая експедиция.

Отъ Пловдивъ императорътъ преминалъ презъ тѣсни и стрѣмни пътеки до древнитъ *Succi* (Траянови врата), отъ тамъ до Сердика, ще рече въ единъ край, който 177 години не билъ виждалъ византийска войска. Започнали обсадата на града, ала машинитъ действували безъ успѣхъ, отъ день на день снабдяването на войската съ храна ставало все по-мжчно, тя почнала да изпитва гладъ; научили по слухове, че Самуилъ се приближилъ съ войски отъ цѣлата западна страна. Следъ 20 дня византийцитъ снели обсадата и бърже отстъпили назадъ. На първа дневна почивка войската спрѣла въ единъ гористъ кжтъ при вододѣлната линия между Дунава и Егейско море (при Вакарелъ). Войницитъ били смутени отъ мрачни предчувствия. На следния день 17 августъ 986 год. достигнали до гористата ихтиманска котловина и, следъ като минали покрай кулата Стопонионъ или *Щипоня* (сега Ихтиманъ), изкачили се между клисури и въ непроходима гора до висинитъ на прохода „Траянови врата“. Когато бързали да се промъкнатъ презъ най-дълбокото мѣсто на котловината, тжжната до тогава тишина на гората била внезапно нарушена отъ шумъ на оржие и военни викоуе. Българска войска отъ две страни се подала отъ дъното на гората и съ ужасенъ градъ стрели се хвърлила срещу изтрѣпналитъ отъ страхъ ромеи. Цѣлиятъ обозъ, обсаднитъ машини, императорскитъ палатки и стотини прекрасни коне паднали въ ржцетъ на победителитъ. „Стрелитъ на мизийцитъ тържествуваха надъ копията на авзонитъ“. Повечето отъ войницитъ, които единъ день преди това минавали покрай алпийскитъ ихтимански ливади, паднали подъ мечоветъ и боздуганитъ на българитъ. Императорътъ дължалъ спасението си на отряда арменски пехотинци, които, като го взели въ срѣдата си, следъ това „*agmine quadrato*“ успѣли да се измъкнатъ на открито поле. Левъ Дяконъ избѣгалъ на конь отъ котловината до върха на прохода при Вѣт-